

**Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií**

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Jan König

Název práce: Punk a demokracie

Oponent práce: Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

Téma a cíl práce: Bakalářská práce se zabývá vztahem punku a demokracie. Cílem práce je porovnat tyto dva prvky díky sociálně-konstruktivistickému přístupu. Důležitým pilířem punku je podle autora skutečnost, že je tvořivým a demokratickým.

Zaměření práce: punk, demokracie, sociální konstrukce reality

Jazyková a stylistická úroveň práce: Po jazykové i stylistické stránce je práce zpracována na odpovídající úrovni (až na drobnosti). Gramatické chyby a stylistické chyby se prakticky nevyskytují (až na malá a velká písmena).

Rozsah práce: Vyšší rozsah, 70 stran včetně bibliografie.

Použitá literatura: Bakalářská práce pracuje s fundovanými zdroji. Celkově je text založen na 35 tištěných zdrojích a na 7 internetových zdrojích.

Formální stránka práce: Po formální stránce je práce včetně poznámkového aparátu zpracována požadovaným způsobem.

Celkové hodnocení a kritické poznámky:

Bakalářská práce si vytkla za cíl popsat punk a historii punku ze sociálně-konstruktivistické pozice Petera Bergera a Thomase Luckmanna ((1966) 2001) a z pozice tzv. obětního beránka Raného Girarda (1997). Jedná se o mimořádně zdařilou práci, kdy autor prokázal nejen znalosti ohledně historie punku, ale také jej dovedl zařadit do historicko-politických souvislostí ve druhé polovině 20. století.

Je chvályhodné, že na rozdíl od jiných bakalářských prací autor postupuje velice fundovaně a s patrnou znalostí odborného stylu psaní. Na začátku tak definuje svá teoretická východiska, následně rozebírá jednotlivé pojmy, se kterými v práci pracuje, a nakonec rozebírá pozici punku tím, že kombinuje teoretická východiska s empirií a zdařile se mu tak daří popsat punk z výše uvedené sociálně-konstruktivistické pozice a z pozice obětního beránka. V tomto ohledu je práce mimořádně dobře napsaná a po formální stránce dostatečně splňuje kritéria bakalářské práce.

Autor postupuje s poměrně zjednodušenou definicí punkera jako „*kriminálníka, povaleče, opilce a anarchisty*“ (s. 7) a naznačuje, s jakou pozicí vstupuje do psaní bakalářské práce. Zde bych se možná vyvaroval přílišné kategorizace punkera. Autor také až možná příliš vehementně prosazuje tezi, že punk má tvořivého a konstruktivního ducha, který se vymaňuje ze stereotypizujících konvencí, norem a hodnot a svým „beatnickým“ stylem vytváří novou pozici, která však je těžce definovatelná (podle autora je punk i určitým stylem nebo životní „filozofií“, která vystupuje proti každé snaze o establishment, takže vystupuje i proti jakékoliv ukotvenosti sebe sama). Tento bod stojí za to rozebrat.

Nejprve bych autorovi poradil, aby se pokusil definovat konformitu majority, protože se jedná o kategorii z pozice punku, která spíše hovoří o tom, jaký je punk, než o tom, co to je majorita. Zde bych si tedy dovolil autorovi výtku, že konformita není uplatnitelnou kategorií, protože se jedná o sociálně-konstruktivistickou pozici punku. Společnost se navíc nutně skládá z mnoha skupin, mnoha myšlenkových proudů a mnoha směrů, než aby byla nějakou reálnou kategorií. To je autorovi zřejmě jasné, ale tato kategorie tvoří tím spíše základní definiční a identifikační bod pro nonkonformitu, kterou má údajně punk vyjadřovat. A o tuto identitární konstrukci punku se autor mohl opřít. Je to však spíše jakási rada než kritika.

Byl bych však také obezřetný k tvrzení, že punk představuje tvořivou sílu, protože v práci už není uvedeno, kam tvořivá síla může dojít a co má představovat. Dá se tak spojit nonkonformita s tvořivou silou, pokud nedokážeme tvořivou sílu určit? Pokud tvořivá síla nemá představovat nějaký vyšší společenský řád (jak by to pojal Berger s Luckmannem) nebo neexistuje nějaká tvořivá produkce, která nestojí pouze na hudbě a odporu proti establishmentu, pak se lze ptát, co má ona tvořivá síla představovat? Má to představovat uvolnění člověka, uvolnění z frustrace dobu, protest? To je ovšem pořád osvobozující a nikoliv tvořivé. Má být ona

tvořivost spojitelná s termínem demokracie? Pak se dá uvažovat, že zodpovědnost a „*respekt vůči druhým, dodržování svobody a nepřekračování hranic druhého*“ (s. 30) jsou určité principy, na kterých lze postavit tvořivost, ale stále tam podle mě chybí určité silnější ukotvení. Chápu i kam tím autor spěje z pozice sociálního konstruktivismu – že se vytváří nový model vztahů založený na vzájemné dohodě, ale právě vzájemná dohoda představuje určitý prvek nového řádu, který podle mého názoru autor explicitně nedokáže uvést a který tak jako tak vystupuje z definiční linie punku, protože ten je proti jakémukoliv establishmentu, tedy i proti jakémukoliv řádu.

Pokud bych dále rozebíral metodologii, tak se mi zdá, že autor na jedné straně hovoří o ukotvenosti jedince v sociálních, ekonomických i strukturálních vztazích založených na interpersonální interakci díky primární a sekundární socializaci a poté hovoří o tom, že punk je „druhým stadiem vývinu“ lidské osobnosti, která prvotní socializovaný stav kritizuje, ale na druhé straně píše autor např. větu o „*absolutní nezávislosti*“ (s. 46) a tady se dá uvažovat o fenomenologické otázce, že absolutní nezávislost přece není možná, v každém případě tvůrčí potenciál nesměruje k ničemu, pokud opovrhne určitými výsledky. Tím spíše, že „*kreativita, originalita, nezávislost*“ (s. 46) vždy vzniká z oněch výsledků a nelze stavět kreativitu na ničem.

Dále bych měl méně zásadní připomínky – autor uvádí jednověťé odstavce, tedy takové odstavce, které obsahují jednu větu. Tyto lapy by se neměly v odborné práci vyskytovat. Dále uvádí relativně hodně překlepů - dokonce i u stěžejních autorů, což je mi záhadou – např. Thommas Luckmann (s. 10) namísto Thomas Luckman, Erzim Kohák (s. 19) namísto Erazim Kohák, Thetcherová (s. 39) namísto Thatcherová, ale i namísto slova mainstream používá slovo mainstreem (např. s. 8). Také bych se trochu kriticky postavil k tezi, že girardovská teze je univerzální (s. 15), protože u tzv. preliterárních kmenů by pravděpodobně měla úplně jiné možnosti nebo nemožnosti uplatnění. Dále autor mohl uplatnit i teze dalších autorů pracujících s podobnými tezemi jako Berger a Luckmann – např. teze Norberta Eliase (jeho teze by byly vhodné pro socializaci), Maurice Halbwachse (kolektivní paměť jako mód fungování jedince). Tzv. „obětní beránek“ je pak přítomen také v sociologické literatuře (např. Gordon W. Allport). Část o demokracii mohla být podepřena i Johnem Rawlsem nebo Thomasem Hobbesem apod. S tím souvisí i má částečná kritika, že demokracie má být spíše společenským konsensem, než absolutní svobodou, o kterou svou práci opíráte (navíc se mi zdá, že s postupem práce se vztah punk k demokracii poněkud vytrácí).

Bakalářská práce mě však velmi mile překvapila, protože autor prokázal, jak již bylo uvedeno, nejenom znalosti punku, ale také o široké historicko-sociální souvislosti, které souvisely s vývojem světa po druhé světové válce (ale i před ní). Také autor prokázal dobrou znalost výše uvedených teoretických přístupů. Z toho všeho usuzuji, že si autor dal na práci velmi záležet. Výše uvedená kritika, spojená spíše s metodologií práce, netvoří nějaké zásadní

námítky. Jen bych autorovi vytknul onu – a to se nebojím zde napsat - bohorovnost, sebevědomost a až arogantní jistotu přítomnou ve stylu psaní, která byla místy až překvapivá a rozhodně nezvyklá u bakalářských prací.

Otázky oponenta práce:

- Vaše definice anarchismu v kontrastu vůči punku je pro mě velice překvapivá a vůbec nechápu, z jakých zdrojů jste přišel na takovou definici? (Proč by mělo dojít v případě anarchismu k nějaké sociální rozepři mezi zúčastněnými, když anarchismus stojí také na principu sociální solidarity? Kde je nastavená hranice, kdy anarchismus podle Vás vytváří vnitřní sociální konflikt, když oba punk i anarchismus směřují ve svém tradičním chápání ke stejnému cíli? Proč by anarchismus měl vytvářet nějaké nestálé identity ve vztahu ke společnosti? A proč by potom punk měl být stabilní a stálý, když má jít proti konvencím a proti normám vytvářeným z jakéhokoliv okruhu identit?)
- Jak si představujete transkulturní uchopení punku?

Datum: 4.7. 2019

Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.